

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

نیم‌سال دوم تحصیلی ۹۵-۹۴
پایه سوم ۵ ساله

مهر مدرسه

ردیف:		
نام و نام خانوادگی: ۸ صبح	نمره: ۲۰	مدت: ۹۰ دقیقه
شماره یا نام مصحح اول	نمره بر عدد	نمره بر حروف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره بر عدد	نمره بر حروف

کد آزمون:	۲۹۴۲/۰۳
تاریخ:	۱۳۹۵/۰۳/۰۹
زمان:	نحو عالی ۲
کتاب:	مبانی العربية
مجموعه:	جلد چهارم: از ابتدای منصوبات تا ابتدای استغاثه (ص ۲۱۲-۱۳۶)

نام و نام خانوادگی: ..... نام پدر: ..... کد ملی: ..... مدرسه علی: ..... شهرتان: ..... استان: .....

۱- نقش «مَرَّتین» در آیه شریفه «نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتین» چیست؟ ص ۱۳۹

- الف. مفعول به دوم
- ب. مفعول مطلق
- ج. مفعول فیه
- د. تمیز

۲- نقش عبارت معین شده در آیه شریفه «يَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا» چیست؟ ص ۱۴۹

- الف. جانشین مفعول به دوم «يَحْسِبُونَ»
- ب. جانشین مفعول به اول «يَحْسِبُونَ»
- ج. جانشین دو مفعول «يَحْسِبُونَ»
- د. فاعل «يَحْسِبُونَ»

۳- نصب مضافُ إليه «اسم فاعل» در کدام مورد صحیح است؟ ص ۱۶۶

- الف. «أَعْتَنَا يَا بَارِئَ الْوُجُودِ»
- ب. «مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ»
- ج. كُنْتُ شَاكِرَ هِمَّتِكَ.
- د. زَيْدٌ مُكْرِمٌ ضَيْفِهِ.

۴- در کدام مورد ذکر عامل «محدَّر منه» جایز است؟ ص ۱۸۷ و ۱۸۸

- الف. الأَسَدُ يَا زَيْدًا!
- ب. إِيَّاكَ الكَذِبُ!
- ج. المَوْتَ المَوْتَ!
- د. إِيَّاكَ وَ الكَذِبُ!

۵- در عبارت «شَرَحَ وَ أَفَادَنِي أَخَوَاكَ» کدام عامل به عمل در اسم ظاهر سزاوارتر است؟ چرا؟ ص ۲۰۲ و ۲۰۳

- الف. الثانی - لآَنَه يَطْلُب المرفوع فيعمل فيه.
- ب. الأول - لآَنَه يَطْلُب المرفوع فيعمل فيه.
- ج. الثانی - لقربه و سلامته من الفصل.
- د. الأول - لتقدمه و سبقته على الثانی.

۶- «منادی» در کدام مورد «مبني» می‌باشد؟ ص ۲۰۶

- الف. يا خَمْسَةَ وَ عَشْرِينَ رَجُلًا!
- ب. يا جَمِيلًا بَنُوهُ!
- ج. يا مُسْلِمِينَ!
- د. يا مُؤْمِنُونَ!

۷- با توجه به عبارت «الأصل في المفعول به أن يُؤخَّرَ عن الفاعل ما لم يُفَضَّ تأخيره عنه إلى إخلال لفظي أو معنوي فيقدم عليه» مراد از

إخلال لفظي و معنوي را در قالب مثال بنویسید. ص ۱۴۳ - ۲ نمره

جواب: إخلال لفظي: مانند: «نَصَرَنِي زَيْدٌ» یعنی هرگاه فاعل اسم ظاهر بوده و مفعول به ضمیر متصل باشد واجب است مفعول به (ی) بر فاعل (زید) مقدم شود زیرا قاعده در ضمائر این است که تا وقتی امکان آوردن ضمیر متصل باشد منفصل آوردن ضمیر جایز نیست. (البته برای اخلال لفظی به مسأله عود ضمیر به مرجع متأخر لفظی و رتبه‌ای نیز می‌توان مثال زد)

إخلال معنوي: مانند: «إِنَّمَا نَصَرَ زَيْدًا عَمْرُو» یعنی هرگاه فاعل (عمرو) محصور فیه باشد باید در آخر کلام بیاید و اگر بر مفعول به (زید) مقدم شود مخاطب به اشتباه افتاده و گمان می‌کند مفعول به محصور واقع شده است در حالی که این خلاف مقصود متکلم است.

۸- وجوه مشابهت و وجه افتراق «افعال قلوب» و «افعال تحویل» را بنویسید. ص ۱۴۸ - ۱/۵ نمره

۱/۵

جواب: وجوه مشابهت: ۱. از افعال دو مفعولی می‌باشد. ۲. مفعول‌هایشان در اصل مبتدا و خبر می‌باشد.

وجه افتراق: غالب افعال قلوب بر معنای یقین و شک دلالت می‌کنند که این‌ها از امور متعلق به قلب است (لذا به این دسته از افعال، افعال قلوب گفته می‌شود) اما افعال تحویل بر دگرگونی موصوف از حالتی به حالت دیگر دلالت می‌کنند که این دگرگونی از امور ظاهری بوده و مرتبط به قلب نیست.

۹- با توجه به آیه شریفه «قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَاناً» به موارد زیر پاسخ دهید: ص ۱۶۰ و

۱۶۱ - ۲ نمره

۲

الف) علت جزم فعل «أتلُ» چیست؟ جواب: زیرا در جواب طلب (فعل امر «تعالوا») واقع شده است.

ب) نقش «ما» در صورتی که استفهامیه باشد چیست؟ جواب: مفعول به برای فعل «حرم» می‌باشد.

ج) کلمه «إحساناً» چه نقشی دارد؟ جواب: مفعول مطلق برای فعل محذوف (أَنْ تُحْسِنُوا إِحْسَاناً) می‌باشد.

د) متعلق «علیکم» کدام است؟ جواب: متعلق به «أتلُ» یا «حرم» است.

۱۰- «اسم فاعل» را در آیات زیر معین کنید. ص ۱۶۹ - ۲ نمره

۲

الف) «قَالَ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ»: جواب: «فَاعِلٌ» - «النَّاطِرِينَ»

ب) «الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ»: جواب: «مُلَاقُوا» - «رَاجِعُونَ»

۱۱- چهار مورد از تفاوت‌های «اسم فاعل» و «صفت مشبیه» را بنویسید. ص ۱۷۴ و ۱۷۵ - ۲ نمره

۲

جواب: ۱. اسم فاعل از افعال لازم و متعدی ساخته می‌شود اما صفت مشبیه فقط از فعل لازم ساخته می‌شود. ۲. اسم فاعل در زمان‌های سه‌گانه به کار می‌رود ولی

صفت مشبیه فقط در زمان حاضر به کار می‌رود. ۳. اسم فاعل در وزن عروضی همانند فعل مضارع است اما صفت مشبیه غالباً بر خلاف وزن عروضی مضارع است.

۴. تقدم منصوب اسم فاعل بر آن جایز است به خلاف صفت مشبیه ۵. معمول اسم فاعل می‌تواند سببی یا اجنبی باشد اما معمول صفت مشبیه فقط باید سببی باشد.

۶. اسم فاعل بر خلاف فعل خود عمل نمی‌کند به خلاف صفت مشبیه (باقی تفاوت‌ها در متن کتاب نوشته شده است).

۱۲- با توجه به جمله «سَرَّني إِشَادُ أَخِيكَ الصَّغِيرِ» به موارد زیر پاسخ دهید: ص ۱۷۹ - ۲ نمره

۲

الف) نقش «الصغير» چیست؟ جواب: صفت برای «أخیک» می‌باشد. (نمره ۰/۵)

ب) در کلمه «الصغير» چند وجه اعرابی راه دارد؟ چرا؟ جواب: ۱. جرّ، زیرا از اعراب لفظی موصوفش تبعیت می‌کند. ۲. رفع، زیرا از اعراب محلّ موصوفش

تبعیت می‌کند. (زیرا أخیک در معنی فاعل برای إشاد بوده و محلاً مرفوع می‌باشد) (۱/۵ نمره)

۱۳- با توجه به احکام «فعل تعجب» دلیل نادرستی استعمالات زیر را بنویسید. ص ۱۸۳ و ۱۸۴ - ۱/۵ نمره

۱/۵

الف) ما أَكْرَمَ رجلاً: جواب: متعجب منه نمی‌تواند نکره محضه (مبهمه) باشد. [چون لفظی بدون فائده خواهد بود]

ب) ما أَسْتَعْفَرَ زَيْدًا: جواب: از ثلاثی مزید به صورت مستقیم فعل تعجب ساخته نمی‌شود بلکه باید از افعال کمکی (اکثر، أشد ... استفاده نمود.

ج) ما أَحْسَنَ بِمَعْرُوفٍ أَمْرًا: جواب: نباید میان فعل تعجب و مفعولش، مجرور غیر متعلق به فعل فاصله شود.

۱۴- اصطلاحات زیر را تعریف نموده و برای هر یک مثال بزنید. ص ۱۸۷ و ۱۹۱ - ۲ نمره

۲

الف) اِخْتِصَاصٌ: جواب: یعنی بعد از ضمیر متکلم یا مخاطب، اسم ظاهری که بواسطه فعل «أخص» محذوف، منصوب شده است ذکر گردد. مانند: «تَحَنُّنٌ مَعْشَرَ الْعِلْمِ نُصَلِّحُ الْأُمَّةَ»

ب) إِغْرَاءٌ: جواب: یعنی آگاه نمودن مخاطب به امری پسندیده برای این که آن را انجام دهد. مانند: «الْوَفَاءُ الْوَفَاءَ»

۱۵- اِعراب «مشغول عنه» در جملات زیر چیست؟ (واجب النصب - واجب الرفع - راجح النصب - راجح الرفع) ص ۱۹۵ تا ۱۹۸ - ۲ نمره

۲

الف) أَلَا ذَنْبِي تَغْفِرُهُ: جواب: وجوب نصب

ب) إِبْرَاهِيمَ مَا أَحْسَنَتْهُ: جواب: وجوب رفع

ج) الرَّسُولَ أَنْصُرْهُ يَا أَيُّهَا الْمُسْلِمُ: جواب: ترجیح نصب

د) كُلُّ مَنْ يَنْصُرْكَ فَارَعَ لَهُ الْجَمِيلُ: جواب: وجوب رفع